

[Clausager.]

ikke mindst her i Danmark, hvor det betyder saa meget økonomisk.

Nu har man somme Tider sagt, at det er underligt, at Landbruget er kommet saa dybt ned, og at dets Folk er saa mismodige, naar der dog har været en Del gode Aar forud. Ja, det har der, men det ligger desværre ret langt tilbage; i de seneste Aar har Tiderne ikke været gode. Hvis man ser efter, hvad Landbrugets Driftsbureau, dette store Bureau, som ledes af Professor O. H. Larsen, og som behandler mellem 600 og 700 Regnskaber aarlig, og det ikke af de ringeste — jeg er fuldt forvisset om, at det snarest er de bedste —, siger om de sidste 6 Aar — det er for øvrigt knapt saadan, som Statsministeren fremstillede det i Gaar, men det maa blive hans Sag, hvor han har faaet de Tal fra —, saa vil man se, at i 1925—26 gav Landbruget i Forrentning af den Egenkapital, der er stukket i det, naar alle Udgifter er afholdt, 1,2 pCt. Det er der ikke meget Forretning i. Aaret efter, 1926—27, gav det 1,1 pCt., i 1927—28 bedredes det lidt, idet det gav 1,5 pCt. At de to første Aar, fra 1925 til 1927, var saa vanskelige, ved enhver skyldtes Valutasituationen og de Forskydninger, der dermed fandt Sted i de Priser, vi fik hjem. Saa kom der et Par bedre Aar. 1928—29 gav 4,9 pCt. og 1929—30 4,4 pCt. Men sidste Aar blev det helt galt. I 1930—31 var det kun 0,5 pCt., og Professor O. H. Larsen har udtalt Frygt for, at næste Aar vil blive rent ud negativt. Men naar Landbruget har haft en Række saadanne Aar, hvor det bedste Aar gav 4,9 pCt., medens der har været adskillige Aar med 1—2 pCt.s Forrentning, saa begriber man nok, at Landbruget ikke i Almindelighed kan ligge med saa overdrevent store Reserver; det kan man ikke godt tænke sig.

Dertil kommer, at i Landbruget arbejdes der paa langt Sigt. Naar man binder Kapital der, maa man ofte vente i Aar og Dag, før man ser Resultaterne, og det kan desværre tidt hænde, at de Forudsætninger, hvorunder man binder sig til en Ændring af Bedriften, der betyder en stor Udgift og en Forøgelse af Gælden, er ændret, naar det begynder at virke. Det kender enhver Landmand til, og naar det er Tilfældet, saa kan man nok begribe, at Landbruget ikke ovenpaa disse Aar, jeg har nævnt, ligger med saa forfærdelig store Reserver. Landbruget har siden Krigen i sin Kamp for at frembringe en rentabel Produktion bundet store Kapitaler i Forbedringer af Bedriften baade ude i Marken og ved Bygninger og i

Besætninger. Desværre skal der bindes store Kapitaler i enhver Landbrugsbedrift, hvis man vil have det til at gaa flinkt og rask og kaste noget af sig. Det har man gjort, og man har forøget Produktionen i en overordentlig Grad, og nu, da man skal til at høste Frugten af de Forbedringer, man har foretaget, og de Udgifter, man har haft, ser det hele sort og mørkt ud.

Og hvad siger man saa fra visse Sider? Ja, man taler om Landbrugets overordentlig store Gældsforøgelse, den Letsindighed, hvormed Landbrugerne har stiftet Gæld, og den Spekulation, de har været ude i. Det er dog underligt, at man ikke vil forstaa, at man skal spekulere, i den Forstand, at man skal planlægge og sætte i Gang en Tid, før man kan vente at høste Resultatet. Det er den Tak, Landbrugerne har for, at de har sat alle Sejl til og arbejdet alt det, de kunde, først og fremmest selvfølgelig for deres egen Skyld — de er jo ogsaa Mennesker ligesom andre og vil have Fordele for sig selv; men det bliver bagefter til Gavn for hele Samfundet, for hele Økonomien i vort Land —, at de bliver beskyldt for letsindig Gældsstiftelse og Spekulation. Det ærede Medlem Hr. Hans Nielsen fortalte, at man kælede saadan for Bondestanden og for Landbrugerne, man kælede saadan for dem, selv i „Social-Demokraten“ var der Jubel, naar Smørret steg. Ja, i de senere Aar har det virkelig hjulpet, men til at begynde med var det skam sløjt. Siden de selv fik en Landbrugsminister i 1924, har jeg ganske vist ikke set de Jammerhyl, der før den Tid var i „Social-Demokraten“ naar Smør- eller Flæskeprisen steg; der er altsaa sket en Forbedring i den Henseende.

Men naar man nu spørger: Bestaar Krisen alene i Misforholdet mellem de to Pristal? saa skal jeg villigt erkende, at der er andre Steder, hvor der er noget, der er endnu værre for den enkelte, nemlig hvor man har faaet stiftet for stor en Gæld til de nye Tider og de nye Prisforhold. Og saa sidder en saadan Mand ikke blot i en Produktionskrise som Følge af Misforholdet mellem hans Udgiftstal og hans Indtægtstal, men saa sidder han med Faren over sig for at faa opsagt en Prioritet eller for ikke at kunne præstere de Afdrag, han har bundet sig til — han er tilige i en Gældskrise. Men naar man nu fra visse Sider har søgt at fremstille Landbrugets Situation som en eneste stor Gældskrise, saa er det alligevel forkert, deri har Landbrugets Folk Ret. Det er først og fremmest en Produktionskrise, men det er ogsaa en Gældskrise, dog det kan ikke være det over det hele, thi som bekendt skylder det samlede